

ŠT. 6, LETO 2018, LETNIK 51

NAŠ ZBORNIK⁶

ZVEZA DRUŠTEV ZA POMOČ OSEBAM Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU SLOVENIJE

Srečno 2019

OBDAROVANJE

December – mesec veselih pričakovanj

Za naslov, kot sem ga napisala, sem se morala kar potruditi. Ni mi šel prav od srca. A ko sem pomislila na otroke, sem ga vseeno lahko napisala.

Otroci pričakujejo decembrske dobre može in praznike res z veseljem. Vznemirljivo je predvsem pričakovanje. »Komaj čakam!« se pogosto sliši v teh dneh. Kaj bo prinesel Miklavž, kaj Božiček, kaj dedek Mráz? Tam, kjer prinaša darila samo eden od dobrih mož, še gre. Kjer prinašajo vsi trije, je zmešnjava popolna. Tudi otroci nimajo kaj dosti od tolikih praznovanj in obdarovanj. Saj se ne uspejo niti dobro razveseliti, ko že spet »komaj čakajo«.

Tak je pač pogled gospe zrelih let na december. Na norijo nakupovanja, pogosto nenačrtnega zapravljanja denarja ob misli, da nekateri nimajo denarja niti za najnujnejše potrebe. Kupujemo stvari, ki jih morda nihče ne potrebuje, saj v resnici res ne potrebujemo veliko. Morda potrebujemo stvari, ki se jih ne da kupiti. Pa jih skušamo nadomestiti s kupljenimi stvarmi. Tisti, ki kupuje darila, je v stiski, ker ne ve, ali bo z darilom obdarovanca razveselil ali razočaral in se bo darilo morda že po nekaj dneh znašlo v smetnjaku.

Spomnim se, ko sem varovala majhnega vnuka pri moji bolni mami. Ni šlo drugače. Oba sta potrebovala varstvo in nego. Pri mami je bilo le nekaj malega igrač še iz starih časov. Med njimi so bile lesene kocke. Težko si je zamisliti, koliko se je vnuk preigral s tistimi kockami. Kaj vse je počel z njimi. Kako je igračo resnično izkoristil do zadnje možnosti. Če bi ga varovala v domačem okolju, kjer je bilo igrač na pretek, tistih kock morda sploh ne bi pogledal. Zlaganje lesenih kock različnih oblik, barv in velikosti res ponuja veliko ustvarjalnih možnosti tudi za dveletnega otroka.

Majhni otroci in odrasli ljudje, ki ostanejo v duši vse življenje otroci, imajo neverjetno sposobnost občutenja. Čutijo žalost drugih ljudi, nestrpnost, sovraštvo, ljubezen, odklanjanje, strah. Ne da bi se zavedali, se strah naseli tudi v njihove duše. In darilo ne prežene strahu, ne prežene žalosti. Le za kratek čas se lahko žalost spremeni v veselje, a strah ostane. Nobeno darilo ni vrednejše od ljubezni, razumevanja, mirnega sožitja. Naj bo tega v teh prazničnih dneh največ.

Vsi zaposleni na Zvezi Sožitje in člani uredniškega odbora Našega zbornika želimo našim bralcem in članom Sožitja, da bi praznične dni preživel v mirnem sožitju in naj bo leto 2019 srečno, zadovoljno in zdravo!

Tereza Žerdin

NAŠ ZBORNIK

leto 51 - št. 6/2018
SLO ISSN 0340-655X
udk 376,3

Zbornik izdaja:

Zveza Sožitje - zveza društev za pomoč
osebam z motnjami
v duševnem razvoju Slovenije
Ljubljana, Samova 9,
Telefon: 01/43 69 750
Faks: 01/43 62 406
E-pošta: info@zveza-sozitie.si
http: //www.zveza-sozitie.si
Izhaja šestkrat letno

Založnik:

FORMA 1 d.o.o., Ljubljana

Založniški svet:

Anka Pori, Matilda Šuman,
Helena Primc, Slava Donko,
Elizabeta Tučič

Uredniški odbor:

Tereza Žerdin, Lili Milošević,
Helena Primc, Tina Žnidaršič

Glavna in odgovorna urednica:

Tereza Žerdin

Jezikovni pregled: Vlasta Kunej

Oblikovanje: Aleša Vukosavljevič

Tisk: FORMA 1 d.o.o.,

Samova 9, 1000 Ljubljana
Tel: 040 474 686

Celoletna naročnina:

17,90 EUR, za ustanove 38,30 EUR,
9,5% DDV je vključen v ceno.
Naročnino poravnajte na naslov:
Forma 1, d.o.o.

Samova 9, 1000 Ljubljana

Številka transakcijskega računa:

02036-0012027662

pri Novi ljubljanski banki d.d.

Fotografij in rokopisov ne vračamo.

Gradivo za naslednjo številko mora
biti v uredništvu najkasneje
do 5. v mesecu pred izidom!

Na naslovni strani:

Sveti Trije Kralji

Teme
v letu 2019

Februar: Invalidom prijazno podjetje
April: Razvajenost
Junij: Boj za pravice oseb z motnjami

Avgust: Duševno zdravje
Oktober: Položaj staršev oseb z motnjami
December: Najraje plešemo

OBDAROVANJE

Simbolni pomen daril

Otroci v Sloveniji poznajo več dogodkov, v katerih so obdarjeni. Enim darove prinese Miklavž, drugim Božiček in tretjim dedek Mraz. V Italiji pride Befana, v Španiji pa Sveti trije kralji. Vsak lik ima svojo zgodbo in razlago za otroke. Vsem pa je skupno obdarovanje. Otroci pričakujejo darila, ki jih bodo prejeli. Za vse otroke pa se zdi, da je čas pričakovanja darov pomembnejši od samih darov, ki jih prejmejo.

Pred leti sem bil za novoletne praznike v Španiji. Neki duhovnik me je povabil, da bi bil kralj na njegovi župniji. Ta zamisel se mu je zdela zanimiva tudi zato, ker sem bil tujec in bo moja španščina taka, da bodo otroci takoj razumeli, da sem iz daljne dežele. Sprejel sem povabilo. Nacionalna televizija je prenašala prihod Svetih treh kraljev v glavno пристanišče. Čez eno uro je bil sprejem enega od kraljev na mestnem trgu, v vsakem mestu. Naslednjo uro pa smo bili vsak v svoji župniji. Tam so že čakali otroci s svojimi starši. Ob sebi sem imel paže, ki so skrbeli za darila, in seznam otrok. Klicali so enega za drugim. Ko je kateri od otrok slišal svoje ime, je vstal in ves vznemirjen prihajal h kralju, ki ga je pozdravil in mu izročil darilo. Vsak drugi otrok se je spotaknil na stopnicah in padel kralju v naročje. Njihovi obrazki so bili žareči, oči velike, bili so polni hrepenenja.

Prav zate

Kaj je tako čarobnega za otroka, tako vznemirljivega v tem trenutku? Ne darilo, ki ga bo prejel. Vznemirljivo je srečanje z neznanim človekom, ki mu bo nekaj dal. Nekaj, kar bo prav zanj. Da neki človek ve zanj, pozna prav njega, ga pozna po imenu. Otrok čuti, da se nekdo zanj zanima, da mu je naklonjen, mu želi dobro. Ta trenutek je tako čaroben in poseben zaradi doživetja lastne vrednosti in pomembnosti. Neki tuj človek se dotika otrokove vrednosti, zato v otroku narašča občutek vrednosti, večja se njegovo samospoštovanje. Otrok osebno je naslovnik darila.

Darila so lepa

Po navadi so darila skrbno izbrana in lepo zavita. Lepa so. Darila morajo biti lepa in uporabna, prilagojena otrokovi starosti in njegovim potrebam. Po otrokovi meri. Ker je darilo, ki ga otrok prejme, lepo, doživlja, da je tudi on, ki darilo prejema, lep. Ker je darilo povezano z občutkom vrednosti, ljubeznijo in naklonjenostjo, mora biti lepo. Lepota je povezana s spoštovanjem. Obdarovanje se dotika jedra osebnosti. Občutek lastne vrednosti se krepi z vsako besedo, vsakim dejanjem in vsakim gibom, ki otroku sporočajo, da je pomemben za odraslo osebo, da je sprejet in cenjen. Da šteje. Darila imajo simbolno govorico. Zato je pričakovanje otrok veliko, imajo velike oči, zato so vznemirjeni.

In otroci, ki niso obdarjeni ali niso obdarjeni s tem namenom, so zelo prikrajšani. Otroci, ki ne praznujejo, ne doživljajo čarobnosti naklonjenosti. Prav tako otroci, ki so obdarjeni z napačnim namenom. Takšni nameni so lahko:

- obdarovanje zaradi razkazovanja in bahaštva
- obdarovanje kot podkupovanje otroka po razvezi;
- obdarovanje kot razvajanje, starši, ki nimajo časa za otroka, z darili zamotijo otroka;
- obdarovanje kot nadomestek za premajhno čustvo: starši, ki nimajo dovolj močnih čustev, ki ne čutijo prave ljubezni in naklonjenosti do otroka, iščejo stik z otrokom s predmeti, tudi z darili.

Darila so izraz kulture

Vsaka družba pozna obdarovanje. Načini obdarovanja, darila sama in način, kako jih izročamo, so zelo različni. Darila izražajo spoštovanje drugega človeka, zato imajo simbolni pomen. Ne smejo imeti dejanske velike vrednosti, ker s tem pritegnejo pozornost nase, in ne več na darovalca in odnos z njim. Tedaj začnejo darila kraljevati, izgubijo pa svojo pravo vlogo, nimajo več simbolnega pomena. Nekatere družine imajo visoko razvito kulturo obdarovanja. To izraža tudi njihove v resnici spoštljive odnose. Obdarovanje krepi pripadnost skupnosti.

Ustvarjanje odnosa

Vsako darilo, ki ga sprejmemo, postane tudi tiha zaveza. Z osebo, ki nam nekaj podari, se ustvari poseben odnos. To pa ravno zato, ker se nas je dotaknila v jedru osebnosti. Otrok doživlja ob tej osebi svojo vrednost, zato čuti njeno naklonjenost, kar ustvarja možnosti za večje zaupanje. Otrok čuti, da ga ta oseba upošteva, ceni in sprejema. Darila ustvarjajo poseben odnos zaupanja, vendar samo, če so podarjena v pravem duhu, s pravim namenom, v svoji simbolni sporočilnosti. Darila ustvarjajo tiho zavezništvo. Kakšno veselje doživlja otrok, ko ugo-

tovi, da je prejel prav to, kar potrebuje, prav to, kar si je želel. Čudi se, da ga tuja oseba, ki prinaša darove, tako dobro pozna. Prav zanj je darilo in ravno pravo darilo. Če me nekdo tako dobro pozna, mu zaupam.

Toda koliko je tudi daril, ki obležijo tam, kjer so pristala prvi trenutek. Nekatera darila niso niti odvita. Nikogar ne zanimajo. Niso bila podarjena v pravem duhu ali pa ne v pravem trenutku. Obdarovanje je nekaj zelo občutljivega, ker se dotikamo bistva, jedra osebnosti. Dobro obdarovanje, pomeni tudi dobro poznavanje druge osebe. Nekateri ljudje pa težko sprejemajo darila. Ob sprejemanju naklonjenosti drugih čutijo sram. Občutijo nevrednost take pozornosti. Taki otroci imajo globoko v sebi zelo nizko samospoštovanje.

Zastonjskost

Pomemben vidik obdarovanosti je zastonjskost. Čeprav pogosto obdarovanje pogojujemo s tem, da so otroci »pridni«, da se trudijo po svojih močeh sodelovati s starši, pa ima obdarovanost še eno sporočilo. To, da neki tuji človek ve zame in me obdari, sporoča, da v življenju pridejo stvari zastonj. Ker nekdo tako želi. Brez dodatnega razloga. In

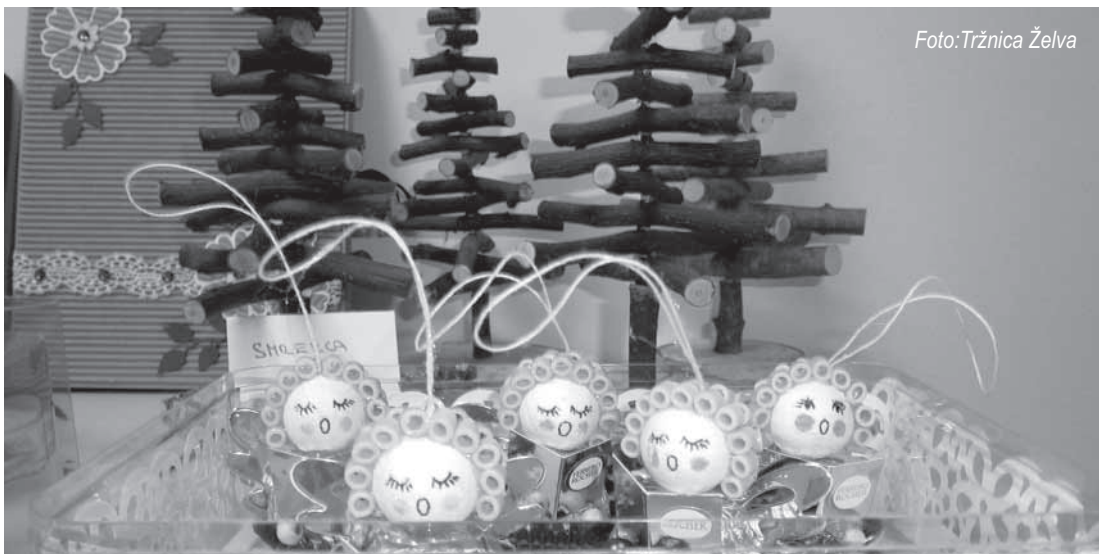

Foto: Tržnica Želva

brez truda. Iz te drobne izkušnje zastonjskosti se To, da neki tuji človek ve zame in me obdari, sporoča, da v življenju pridejo stvari zastonj. Ker nekdo tako želi. Brez dodatnega razloga. In brez truda. Iz te drobne izkušnje zastonjskosti se človek počasi zaveda, da je vse dar. Da je življenje samo dar. Nismo se odločili za svoje bivanje, ampak nam je to podarjeno. Kar smo. Nismo se trudili, da imamo svoj jezik, svoj narod, svojo državo, svojo šolo, svojo družino ... naklonjenost ljudi. Mnoge stvari kar so. Mnoge najpomembnejše stvari kar so.

Kultura, ki pripisuje vse stvari sebi, svoji pridnosti, marljivosti, svojim talentom, vodi v občutek ošabnosti in strahu. Kaj če ne bom več dosegel velikih in pomembnih dosežkov? Potem ne bom več cenjen. Pomembni dosežki sicer res ustvarijo občutek vrednosti, toda le začasno, kajti človek ve, da ga drugi cenijo le toliko časa, dokler si bo naklonjenost pridobival z uspešnostjo. Ko tega ni več, ni več naklonjenosti. Takrat se strah pred nesprejetostjo potrdi in ostanejo mučni depresivni občutki.

Da je vse dar, je veliko spoznanje. Človeka navda s ponižnostjo in veseljem. Zastonjskost prinaša tiho

radost in hvaležnost. Ustvarja zaupanje in upanje. Tudi če bo šlo v življenju zelo narobe, upam, da bom srečal ljudi, ki mi bodo naklonjeni. Zastonj. To je skrivnost velikih in ponižnih ljudi. Obdarovanje je zato ena zahtevnejših vaj življenja. Blagor tistim, ki so te veščine vajeni, mnogo lepih trenutkov znajo pričarati ljudem okrog sebe. In blagor tistim, ki so se naučili sprejemati darove in darovalca.

Silvo Šinkovec

Pater jezuit dr. Silvo Šinkovec je študiral specialno pedagogiko in nato še teologijo. Leta 2016 je doktoriral na Pedagoški fakulteti v Kopru s temo Vzgojni načrt v vlogi spodbujanja celostnega razvoja učenca. Ureja revijo Vzgoja, ki jo izdaja Društvo katoliških pedagogov, piše članke, predava v šolah za starše in v knjižnicah, organizira in vodi Seminarje in delavnice za osebno in strokovno rast in počne še marsikaj. Tudi našemu vabilu, da napiše kaj o obdarovanju, se je prijazno odzval.

Knjiga kot darilo

V našem okolju pogosto slišimo rek, da je knjiga najboljše, vedno primerno darilo. Na ta rek se radi opiramo, ko ne vemo, kaj bi komu podarili. Za pripravo daril je najzahtevnejše praznično obdobje ob koncu leta, ko si po ljudskih šegah sledijo dobri možje (Miklavž, Božiček in dedek Mraz), ki delijo darila. Ta darila za svoje družinske člane in prijatelje naj bi vsak od nas pripravljajal pred prazniki in izbral tako dobro, da bi bili obdarovani prijetno prese-nečeni in zadovoljni z darilom. To pa nikakor ni lahka naloga.

Zakaj je knjiga postala priljubljeno in vredno darilo?

Knjiga je dolgo veljala kot »okno v svet«. V knjigah je zapisano vse, kar vemo o svetu: zgodovina ljudstev, znanstvena odkritja, razmišljanja mislecev, zakoni, verske vsebine itn. Nekatere knjige vsebujejo resnične in druge izmišljene zgodbe o življenju posameznikov. Te zgodbe nas učijo o tem, kako živijo, razmišljajo in čustvujejo drugi ljudje. Tuje izkušnje nam večkrat pomagajo pri reševanju lastnih problemov.

Pred nastankom knjig so si ljudje pripovedovali zgodbe o življenju prednikov, o ljudeh v daljnih krajih, kaj se je dogajalo v preteklosti, kako se opravljajo različna dela. Pripovedi so se prenašale iz roda v rod, zgodbe so vsebovale veliko ljudske modrosti, bile so prave šole za življenje. A žal so šle mnoge zgodbe tudi v pozabo.

Z nastankom knjig so zgodbe zapisane in tako tudi ohranjene. Nekatere so zapisane kot ljudske pravljice ali povesti. Veliko praktičnega znanja, kot so navodila za pripravo hrane, gradnjo hiše itn., je tudi shranjenega v knjigah. Nastaja pa tudi veliko novih zgodb izpod peresa književnikov z vsega sveta.

Knjiga nas uči o svetu in življenju. Poznavanje sveta in življenja nam omogoča, da se v njem lažje znajdemo. Knjigo lahko vedno znova vzamemo v

roke. Eno knjigo lahko uporablja veliko ljudi. Zato knjige cenimo in imamo spoštljiv odnos do njih.

V današnjem času računalniški pripomočki veliko nadomeščajo knjige in časnike. To je tudi eden od razlogov, da je navidezno manj zanimanja za tiskane knjige. Menim, da ima knjiga svoje mesto med ljudmi in da ga bo obdržala še dolgo, tako kot tudi televizija ni izpodrinila gledališča ali filma.

Med katerimi knjigami lahko izbiramo darilo?

V knjigarnah je na voljo zelo veliko različnih knjig. V grobem jih lahko razdelimo na poučne in leposlovne knjige. Poučne knjige obravnavajo zgodovino, zemljepis, naravoslovje, umetnost ali druga znanstvena področja. Sem sodijo tudi enciklopedije, leksikoni, slovarji, zemljevidi ipd. V leposlovnih knjigah pisatelji opisujejo resnične ali izmišljene zgodbe iz življenja ljudi.

Knjige se razlikujejo tudi glede na starost bralcev, ki jim je knjiga namenjena. Nekatere knjige so namenjene samo otrokom, druge pa mladim ali odraslim bralcem, obstajajo pa tudi knjige, ki so primerne za vse rodove.

Otroke seznanjamo s knjigo s slikanicami, v katerih prevladujejo slike (ilustracije), manj pa je besedila. Slike so za otroka privlačnejše in mu olajšajo doje-manje vsebine. Z otrokovo starostjo se večja količina besedila in zmanjšuje površina s sliko.

Za mlade so zanimive zgodbe o vrstnikih in odrasčanju. Med mladimi so priljubljene tudi knjige v obliki stripa. Te vsebujejo manj besedila kot knjige, imajo pa lahko veliko pripovedno moč.

Odrasli imajo na voljo velik razpon različnih leposlovnih knjig: od zahtevne klasične književnosti do lahkega branja, to so preproste vsakdanje zgodbe, polne zapletov in razpletov, s srečnim koncem.

Foto: Tržnica Želva

Zakaj ljudje berejo knjige?

Večinoma ljudje beremo za sprostitev in užitek, branje omogoča odmik od vsakdanjega dela in obveznosti. Vsebine leposlovnih knjig so različne, ljubezenske in kriminalne zgodbe, življenjepisi, pesmi itn. Ljudje si izbiramo različne knjige za branje. Okusi so različni, kot pri vseh drugih rečeh. Nekateri radi posegajo po poučnem branju, imajo posebne interese, zanimajo jih rastlinstvo, vesolje, zgodovina itn.

Treba je tudi povedati, da vsi ne berejo knjig. Čeprav je med šolanjem veliko spodbud k branju knjig, niti med odraščanjem niti v odraslosti ne posegajo vsi po knjigah. In zakaj ne? Preprosto, branje knjig ni vsem všeč. Nekateri se o življenju in svetu učijo od drugih ljudi, iz lastnih izkušenj, reči, ki jih najdemo v knjigah, jih ne zanimajo.

Nekateri ljudje ne berejo knjig, ker jim branje pomeni napor. Težko prebirajo besede in prebrano samo delno razumejo. Tudi med njimi srečujemo bralce knjig, zanje so primerna skrajšana besedila, posebno tiskana in prilagojena počasnim bralcem.

Katera knjiga je primerna za darilo?

Če se odločimo za knjigo kot darilo, nam bo koristilo, da vsaj malo poznamo bralne navade in »bralni okus« osebe, ki ji namenjamo knjigo. V knjigarnah

je na voljo raznovrstna ponudba del domačih in tujih pisateljev. Pri izbiri knjige za darilo nam bo v pomoč tudi naše poznavanje knjig. Lahko se posvetujemo z osebjem v knjigarnah, a odločitev je na koncu naša. Velikost in cena nista zagotovilo, da je knjiga dobra in primerno darilo.

Knjiga bo primerno darilo, če je bo obdarovana oseba vesela. Vsi si želimo podariti nekaj, kar bo dobro sprejeto. Zato je pomembno, da se na neki način, posredno ali neposredno, pozanimamo, ali je knjiga primerno darilo za nekoga, ali rad bere in kaj bere. Vedenje o tem, kakšne knjige so za koga primerne, nam bo olajšalo izbiro knjige za darilo. Če nam uspe izbrati knjigo, ki bo našega obdarovanca presenetila in razveselila, bo tudi naše zadovoljstvo temu primerno.

Livija Knaflič

Dr. Livija Knaflič je upokojena psihologinja. V Sve-tovalnem centru in pozneje v Andragoškem centru se je veliko ukvarjala s problematiko branja in pisanja. V zadnjem času se je posvečala predvsem družinski pismenosti. Sodeluje s knjižnicami in tako ni bilo naključje, da je pri izbiri darila najprej pomislila na knjigo.

DRAGI BRALCI IN DOPISNIKI NAŠEGA ZBORNIKA

V DECEMBRSKI ŠTEVILKI NAŠEGA ZBORNIKA
PIŠEMO O OBDAROVANJU.

OBDAROVATI POMENI DATI DARILO.

BITI OBDAROVAN POMENI DOBITI DARILO.

OBOJE JE LEPO: DOBITI IN DATI DARILO.

PATER SILVO ŠINKOVEC PIŠE O POMENU OBDAROVANJA.

LIVIJA KNAFLIČ PIŠE O KNJIGI KOT DARILU.

TOVARNA KRKA POGOSTO OBDARUJE

ŠOLO IN UČENCE OSNOVNE ŠOLE IZ NOVEGA MESTA.

ČLANICA UREDNIŠKEGA ODBORA LILI MILOŠEVIČ PIŠE,

DA JE DARILO LAHKO TUDI DELO,

KI GA RAD OPRAVLJAŠ,

IN SO LJUDJE, S KATERIMI SODELUJEŠ.

UREDNIKA NAŠEGA ZBORNIKA PA IMA

ZA ZVESTE DOPISNIKE DARILO, KNJIGO.

ČE ŽELITE ZA DARILO KNJIGO,

POŠLJITE SVOJ NASLOV NA ZVEZO SOŽITJE.

UREDNIŠKI ODBOR NAŠEGA ZBORNIKA

*Avtorji sličič so učenci
Oddelkov vzgoje in izo-
braževanja z mentorico
Ano Svetičič.*

Krka – uradna pokroviteljica šole

Čas nezadržno hiti. Kako ga izkoristimo, je odvisno od nas samih, od okoliščin in časa, v katerem živimo.

Imeli smo priložnost, da smo se v Krki, tovarni zdravil, odzvali prošnji vodstva Posebne osnovne šole, danes Osnovne šole Dragotina Ketteja Novo mesto, in že 3. marca leta 1977 postali njihov uradni pokrovitelj.

V minulih enainštiridesetih letih se je stkalo medsebojno spoštovanje, sodelovanje in prijateljstvo med vodstvom šole, člani kolektiva, učenci in članicami vsakokratnega Pokroviteljskega odbora Krke.

V Krki smo se trudili, da bi učencem in pedagoškim delavcem pomagali pri njihovem delu. Pomoč je bila namenjena predvsem učencem, prva leta sodelovanja še posebno tistim, ki so bivali v inter-

natu. Več let smo učence, ki so začeli obiskovati prvi razred, opremljali s šolskimi potrebščinami. Vsako leto smo učence peljali na dobro organiziran in poučen izlet. Večkrat smo jih peljali v gledališče, tudi v Cankarjev dom. Sodelovali smo pri izobraževanju, vodili plesne tečaje, gasilski krožek, nogometni krožek, vodili šolo smučanja, organizirali delavnice z različno tematiko, pripravljali predavanja za učence in starše.

Vedno smo dobrodošli gostje na vseh prireditvah v šoli pa tudi zunaj nje, če nastopajo učenci Osnovne šole Dragotina Ketteja.

Tako je bilo nešteto priložnosti za izrečene zahvale in izmenjavo daril. Vsekakor z obeh strani. Članice pokroviteljskega odbora iz Krke smo bile vesele, da smo imele v vodstvu tovarne veliko razumevanja in podpore. V zadovoljstvo in čast nam je bilo, da smo zaupano delo opravljale dobro, seveda poleg dela na svojem delovnem mestu.

Krka je z darili sodelovala pri opremlitvi internatskega dela šole, urejanju okolice, opremlitvi igrišča in multisenzorne sobe, pri postavitvi dvigala. V Krki smo z zbiranjem in prodajo odpadnega papirja plačali izdelavo doprsnega kipa Dragotina Ketteja in nje-

Od leve:

Mirjam Gazvoda, članica PO, Sonja Muhič, članica PO, Nevenka Bajer, predsednica PO, Vida Marolt, ravnateljica Osnovne šole Dragotina Ketteja, Milica Jakopin, predsednica PO, Helena Hrovat, članica PO, in Marjana Uhan, zdajšnja predsednica PO

govo postavitev ob vhodu v šolo.

Ob vsaki priložnosti je bilo omenjeno naše sodelovanje, izrečena zahvala, sledilo je tudi obdarovanje. Tako med šolskim letom, ob raznih obletnicah, še prav posebno ob obisku dedka Mraza. Ob tej priložnosti smo se v Krki še posebno potrudili in obdarovali vsakega učenca, v našem imenu jih je obdaril dedek Mrz. Bili so časi, ko je bilo Krkino darilo edino, ki ga je otrok prejel za praznike. Zdaj je drugače, a vedno je lepo pripraviti obdaritev. Pogosto smo bile tudi članice pokroviteljskega odbora obdarovane z izdelki učencev. Na dolgo sodelovanje me vežejo lepi spomini in prejeta darila, razni izdelki iz gline, lesa, blaga, semenke, na žebličke napet pisan metulj – sami unikati. Na prazničen dogodek, ko sem prejela nagrado Občine Novo mesto za delo na humanitarnem področju in sem jo podarila šoli, me spominja akvarel učenca Gorana, novomeški Kapitelj.

Veličine darila ne izraža vedno njegova vrednost. Pogosto smo bile članice pokroviteljskega odbora obdarovane z objemi, hvaležnimi pogledi, nasmehi, pa s pozdravi ob srečanjih zunaj šole. Kjer koli, tudi ko so skupaj s svojimi starši, ne pozabijo na poznanstva in prijateljstva. To so res lepi občutki, bogata darila, darila od srca in zanj.

Pa da ne pozabim poslovnega darila. Učenci so nekaj let vezli lične prtičke z znakom K, s prejico kataloške barve uradnega znaka Krke. Prtičke smo v Krki odkupili in jih podarjali svojim poslovnim partnerjem. Z zgodbo o sodelovanju s šolo so bili vedno lepo sprejeti, pogosto se je razvil tudi pogovor na to temo. Pred štirimi desetletji, ko smo začeli spletati omenjeno zgodbo, takšno sodelovanje ni bilo pogosto, kaj šele v navadi. Morda smo celo orali ledino na tem področju. Zamisli, dobre volje in podpore vodstva ter kolektiva ni manjkalo in naj bo tako še mnogo mnogo let v prihodnje, za mnoge prihodnje rodove učencev.

Milica Jakopin, dolgoletna članica Pokroviteljskega odbora Osnovne šole Dragotina Ketteja v Novem mestu in petnajst let predsednica odbora

KRKI, d. d., Novo mesto, vodstvu družbe, vsakokratnim prizadevnim članicam pokroviteljskega odbora in vsem krkašem, se iskreno zahvaljujemo za dolgoletno pokroviteljstvo, zgledno sodelovanje in prijateljstvo.

Ravnateljica Osnovne šole Dragotina Ketteja Vida Marolt, kolektiv in učenci

Delo, ki navdihuje, tudi obdaruje

Pred dobrimi štirimi leti se je moje življenje povsem spremenilo. Zamenjala sem službo in z njo tudi dobršen del svojega življenja. Pred menoj je bila neznana pot, na njej pa nepregledna množica izzivov. Dela in učenja je bilo toliko, da nisem utegnila pestovati strahu in dvomov, ki so občasno priplavali na površje. Zdelo se je, da preprosto živim tako, da rešujem uganke, prestopam ovire, iščem rešitve, ustvarjam nove podobe in nove odnose. Včasih mi je bilo ob tem zelo težko, večinoma pa sem doživljala navdih za navdihom in neutrudno ustvarjala. Sem vedno vedela, kaj bo nastalo? Niti približno. Vedela sem samo to, kaj je treba narediti, da bo šla pot naprej. In da moram tisto, kar čutim globoko v sebi, dejavno iskati.

V tistem času je nekega popoldneva zazvonil telefon in na njem se je izpisala neznana številka. Oglasila sem se in prvikrat zaslišala glas urednice Našega zbornika, Tereze Žerdin. Povabila me k sodelovanju v uredniškem odboru. Že v prvem pogovoru sem se srečala z bistrostjo ter skladnostjo njenih misli, usmerjenih k novemu cilju. Jasno je bilo, da bo sodelovanje pri Našem zborniku polno izzivov in delovno. A natanko takšno je

bilo moje življenje, zato sem v Terezi zaslutila mentorico, po kakršni sem hrepenela. Vprašanje, ali resnično potrebujem še en nov izziv, sem potisnila na stran in se odpeljala v Ljubljano na našo prvo sejo. Prvo srečanje s Terezo, Heleno in Tino je naredilo name močan vtis. Kakšne ženske! Različne po letih in izkušnjah, a vse tri izjemno resnične, drzne in ustvarjalne. Začele smo sodelovati. Rojevale so se nam teme, prispevki, vrstila so se srečanja in druga drugi smo začele lesti pod kožo. Tereza nas je neutrudno sklicevala, nagovarjala z izzivi in izjemno uspešno spodbujala k pisanju. Četudi sem se kdaj peljala na sejo odločena, da se bom vzdržala navdušenja, ki mi bo postavilo nov rok za oddajo prispevka, mi to nikoli ni uspelo. Tako je Tereza učinkovala name (smeš). In še vedno učinkuje. Kot je res tudi, da v mojem življenju že zdavnaj več ni službe, temveč zgolj delo, ki je del življenja, k temu prištevam tudi pisanje za Zbornik. Pisala sem o tem, kar sem z veseljem in strastno delala. In pisala sem o tistih, ki so me pri tem navdihovali in z menoj sodelovali. Koliko čudovitih življenjskih projektov mi je bilo dano (so)ustvarjati! In koliko čudovitih ljudi, ki so v meni pustili svoje

prelepe sledi in plemenitili človeka v meni, sem ob tem spoznavala. Ob teh mislih občutim hvaležnost tiste vrste, ki je vezana na prejemanje daru. Je delo lahko dar? Na prvi pogled se zdi misel nenavadna. A če prelistam številke Našega zbornika, v katerih so zapisi o resničnih zgodbah, ki smo jih ustvarili z delom, temu z vsem srcem pritrjujem, saj ob njih čutim hvaležnost in srečo. Najlepše je, ko zapisane zgodbe na novo oživijo ob srečanju z bralci Zbornika.

Pred kratkim smo se tako na Koreniki srečali s člani Obalnega društva Sožitje. Čeravno smo se videli prvokrat, je bilo to srečanje velikih prijateljev. Med njihovim obiskom mi je bilo pri srcu zelo toplo. Obdarili so me s svojim navdušenjem, smehom, besedami priznanja in izrazili željo, da se znova srečamo (Hvala vam, dragi moji!).

In spet sem v mislih pri Našem zborniku ter urednici Terezi Žerdin, s katero se je vse skupaj začelo. V letih sodelovanja z njo sem spoznala njene kvalitete, duhovno razsežnost, znanje, pogum in neobremenjenost s seboj. Vedno ima veliko opravkov z novim učenjem in delom ter uživa v lepotah podob življenja. Pristno začuti sočloveka in

mu ponudi roko. Kot jo je meni. Spodbudila me je za pisanje prispevkov in oživila mojo spečo roko. Od nje se učim, se z njo smejem in uživam v trenutkih neposredne domačnosti, ki je najbolj zaželen dom odnosa. Moje sodelovanje v uredniškem odboru se sicer izteka, a to zagotovo ni slovo od Zbornika, Tereze, Helene in Tine. To bo začetek nove kakovosti ustvarjanja in prijateljevanja zaradi dobrih sadov našega sodelovanja, zato že veselo snujemo načrt spomladanskega srečanja.

V veselje mi je, da smo pripovedovali zgodbe, ki so lahko navdih posameznikom, družinam, društvom ali institucijam. Hvala Heleni, Tini in moji učiteljici Terezi! Hvala tudi vsem drugim sodelavcem in bralcem Našega zbornika. Želim vam vesele praznike, v novem letu pa veliko zdravja, ljubezni ter ustvarjanja česa dobrega in lepega.

Lili Milošević

*Od leve proti desni:
Helena Tina in Tereza. Postregel nas je Mitjan.*

Praznični čas in obdarovanje

Mraz, sneg, krajši dnevi in težko pričakovani mesec. Morda veste, o katerem mesecu govorim? Menim, da ste vsi uganili, da imam v mislih december. Ne samo otroci, tudi odrasli se veselimo tega meseca, saj je takrat veliko veselih dogodkov. Asociacije na besedo december so prav gotovo darila, družina pa piškoti in druge dobrrote. Otroci se najbolj veselijo prihoda in obdarovanja dobrih mož. Na Osnovni šoli Ljubo Šerčer v Kočevju naše učence prav vsako leto obišče dedek Mraz. Pred njegovim obiskom je že v zraku čutiti vznemirjenost, radost in pričakovanje. Zanje je prihod dobrega moža zagotovo eden izmed najbolj veselih dni v letu in za ta posebni dan navadno pripravijo tudi krajši nastop. Z dedkom Mrazom se tudi fotografirajo in se mu zahvalijo za lepa darila, ki jih prinese. Darila, ki jih dobijo, so skromna, vendar jim veliko pomenijo. To pokažejo s toplim, radostnim in hvaležnim izrazom na obrazu, ki tudi nas vzradosti in nam daje občutek, da smo storili nekaj dobrega, lepega. Starejši učenci pomagajo pri pripravi daril in pakiranju ter tudi s tem občutijo praznični duh. Ko mine čas obdarovanja, pa učenci že pričakujejo vnovični obisk dobrega moža in daril, ki jih bo prinesel s seboj.

Sandra Rusec Belaj, učiteljica v Osnovni šoli Ljubo Šerčer

Ana iz Hostla pri Janezu

Predstavljamo vam dijakinjo Ano, med poletnimi počitnicami je skrbela za goste, ki so prenočevali in zajtrkovali v Hostlu pri Janezu. O zajtrkih, ki jih je pripravljala tudi Ana, ste lahko brali v oktobrski številki Našega zbornika. Morda bo tudi za decembrske praznike koga razveselila z dobrim zajtrkom in lepo pripravljeno mizo.

Ana, bi se lahko predstavila bralcem revije Naš zbornik?

Sem Ana, dijakinja prvega letnika poklicnega programa Biotehniškega izobraževalnega centra v Ljubljani. Stara sem osemnajst let in med tednom bivam v Domu Centra Janeza Levca.

Ker sem za revijo napisala nekaj besed o Hostlu pri Janezu in vem, da si bila tudi ti to poletje povezana s Hostlom, mi zaupaš nekaj svojih vtisov?

Ja, to poletje sem delala v Hostlu kot kuharica in sobarica. Imela sem malo prostih dni, delala sem skoraj vse poletje, tudi ob koncu tedna.

Katero delo pa si najraje opravljala?

Uživala sem pri pripravi zajtrka, ker me delo v kuhinji res veseli.

Si med počitnicami prvič delala v Hostlu?

Ne, delala sem že prejšnje poletje, ker pa sem letos že vedela, kaj moram narediti, mi je bilo lažje.

Pri delu v Hostlu so vas spremljali vzgojitelji. Pri čem si potrebovala pomoč?

Včasih sem se počutila neprijetno, ker nisem razumela vseh angleških besed, ko so me gostje kaj spraševali in nisem znala odgovoriti. Moje znanje angleščine še ni tako dobro, da bi se lahko brez težav sporazumevala. V takšnem položaju sem poklicala Tarjo, mojo prijateljico, ki je tudi delala v Hostlu, ali vzgojitelja.

Katero pa je bilo tvoje najljubše opravilo v kuhinji?

Uživala sem, ko sem pripravljala servirno mizo. Rada pa sem kuhala tudi proseno kašo s suhimi slivami, ker sem vedela, da bodo gostje nad kašo navdušeni. Res je bila dobra. Včasih je je zmanjkalo že pred koncem zajtrka. Gostje so večkrat spraševali, kakšna jed je to, ker je niso poznali.

Kako si bila zadovoljna s plačilom za počitniško delo?

Bila sem zelo zadovoljna z zaslužkom. Denarja sicer še nisem porabila, ker čakam zimске razprodaje, da si bom kupila zimsko garderobo. Boš tudi naslednje leto delala v Hostlu pri Janezu? Verjetno, vendar še ne vem, kaj bo takrat.

Ana, nam lahko za konec zaupaš recept za kašo s suhimi slivami?

Seveda, recept za proseno kašo s suhimi slivami je takle:

- V lonec vlijemo 4 dl mleka in ga postavimo na ogenj.
- Dodamo 1 žlico sladkorja, 1 žlico medu, ščepec soli.
- Dodamo 1/4 kg kaše in jo kuhamo v mleku 30 minut.
- Ko je kaša kuhana, dodamo 5 suhih sliv,
- na koncu pa še malo masla.

Ponudba Hostla pri Janezu

Slovenski zajtrk:

- kranjska klobasa
- prosena kaša s suhimi slivami
- orehova potica
- kruh
- slovenski med
- maslo
- marmelada
- jabolka
- jajce
- kosmiči
- kislo mleko
- suho sadje
- bohinjski sir
- mleko
- čaj
- naravni sok

Pisali ste nam

SOŽITJEV IZLET 2018

V SOBOTO ZJUTRAJ SMO PRED ORMOŠKIM ŠPAROM SE ZBRALI,
TAM NA AVTOBUS POČAKALI
IN SE PO PREKMURSKIH RAVNICAH PODALI.
NAJPREJ PARADAJZ LUŠT SMO OBISKALI
IN TAM VELIKO SPRAŠEVALI.
VREME LEPO SMO IMELI,
BILI SMO VSI ZELO VESELI,
SAJ LEP IN KRATEK SMO IZLET IMELI.

Dominika Canjko

Projekt Virtual DS

Usposabljanje za poklic z uporabo virtualne resničnosti

Zaposlovanje oseb z motnjami v duševnem razvoju je izjemnega pomena, saj je to zanje ena izmed oblik socialne vključenosti. Delo jim pomeni vir osebnega zadovoljstva in potrditev njihovih zmožnosti, s tem pa tudi boljšo samopodobo. V Sloveniji imajo osebe z motnjami v duševnem razvoju žal še vedno premalo možnosti za zaposlitev. Razlog je predvsem v zakonodaji in predsodkih, saj številni delodajalci menijo, da je ta skupina ljudi manj sposobna opravljati delo.

V zadnjem obdobju pa opažamo na tem področju napredek v zakonodaji in posameznih projektih, saj je pri vse več projektih opaziti prizadevanje za inkluzijo oseb z motnjami v duševnem razvoju v delovna okolja. Poudariti želijo predvsem njihove sposobnosti, ki lahko sodelujoči organizaciji prispe-

vajo veliko pozitivnega. Ravno s tem namenom se je tudi društvo Downov sindrom Slovenija odločilo za sodelovanje pri evropskem projektu Virtual DS. Projekt Virtual DS je evropski projekt, ki ga financira evropska komisija v sklopu programa Erasmus+. Partner in koordinator projekta je FUNDACIÓN ASINDOWN (Španija). Konzorcij projekta pa sestavlja več nevladnih organizacij iz različnih članic Evropske unije: DDSS (Slovenija), APPT21 (Portugalska), ALDO-CET (Romunija), STATUS EMPLOYMENT (Velika Britanija) in IMAGINA RV (zasebno podjetje, specializirano za razvoj učnih vsebin v virtualni resničnosti).

Mladi z motnjami v duševnem razvoju potrebujejo več časa za pridobitev nekega znanja in kompetenc, zato potrebujejo kakovostno poklicno uspo-

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

sabljanje in trening za pridobivanje ključnih kompetenc. Pri projektu Virtual DS bodo sodelujoče organizacije izdelale učno gradivo in orodja, njihov namen je podpora pri izobraževanju za posamezne poklice, ki so jih projektni partnerji izbrali na podlagi dozdajšnjih dobrih praks.

Opisanih in predstavljenih bo več poklicev, na primer pomočnik v trgovini, sobarica, pomočnik v restavraciji in pomočnik blagajnika. V učnem gradivu pa bo velik poudarek tudi na pridobivanju kompetenc mehkih spretnosti.

Vse gradivo, ki bo nastalo v projektu, bo zbrano in dostopno na spletni platformi. Posebnost te bo, da bo vanjo zajeta virtualna resničnost, tridimenzionalno računalniško ustvarjeno okolje, ki daje osebi občutek resničnosti, oseba postane del virtualnega sveta, lahko ga raziskuje in spreminja.

Posameznik se bo lahko učil z uporabo virtualnih očal in tako dobil jasno predstavo o tem, kakšen je neki poklic, ter se naučil pomembnejših opravil. Projekt pa ne bo osredotočen le na razvoj gradiva in pripomočkov za učenje, platforma bo namreč poleg učnega gradiva vsebovala tudi primere dobrih praks, pripomočke za trenerje/mentorje ter priporočila in smernice za podjetja.

S tem si projekt Virtual DS prizadeva izboljšati zaposlitvene možnosti za ljudi z motnjami v duševnem razvoju, jih vključiti v običajno delovno okolje, povečati ozaveščenost podjetij o delovnih sposobnostih ljudi z motnjami v duševnem razvoju in možnosti, da se izboljšajo z uporabo virtualne resničnosti, ter razviti vsebine virtualne resničnosti in jih vnesti v metodologijo usposabljanja posameznikov z Downovim sindromom, ki temelji na podpornem zaposlovanju.

Platforma bo dobila celostno podobo do marca 2019. Aprila in maja bo sledilo testiranje, v katero bo zajetih nekaj oseb z motnjami v duševnem razvoju, trenerji in podjetja.

Pripravili Marjeta Lipovnik in Jana Šelih

Utrinki iz Sožitja Žalec

Letošnja jesen nam je postregla s sončnim vremenom, in to smo s pridom izkoristili tudi v Sožitju Žalec. Na lepo oktobrsko nedeljo smo se iz Braslovč odpravili na dvourni pohod po okolici Braslovškega jezera. Pot nas je vodila večinoma po cesti skozi gozd in travnike pod vznožjem Dobrovelj. Ko smo prehodili prvi del poti, nas je predsednica društva Ivanka Venišnik pogostila s slastno sadno pito in pijačo. Okrepljeni smo se odpravili naprej do kmetije za pridelavo jabolk, kjer nas je čakal zaklad, zaboj z jabolki. To nam je dalo dodatne moči za zadnji del poti mimo Braslovškega jezera do prireditvenega prostora, imenovanega Skupn' plac. Pod velikim kozolcem smo si odpočili, se odžejali tudi s sladkim jabolčnikom in okrepčali z malico. Pohod je potekal po zmernih naklonih in je bil primeren za vse, tudi bolj gibalno ovirane. Lahko bi ga premagali tudi na invalidskem vozičku. Pohod je priložnost za prijetno druženje, pogovor in uživanje na svežem zraku.

Oktober smo izkoristili tudi za vikend seminar v Cerknem. Spoznali smo za nas oddaljene kraje, saj nas je voznik Janez varno pripeljal iz Škofje Loke prek Cerkljansko-Škofjeloškega hribovja. Prvi dan smo si ogledali Bolnico Franja. Pri hoji po poteh nam je bila v veliko pomoč spremljevalka Jana. Proste urice so nekateri izkoristili za kopanje v hotelskem bazenu, drugi pa za sprehode po Cerknem. Imeli smo dve predavanji, in sicer o zvečanju samozavesti ter novostih iz zakonodaje. Na povabilo gibanja Lučke smo se udeležili delavnice, maše in pogostitve. Za prijetno druženje se jim lepo zahvaljujemo. Veliko je bilo druženja in iskrenih pogovorov. Predzadnji dan smo večer končali z glasbo in plesom. Zahvaljujemo se za izbiro zanimivega kraja in predsednici Ivanki Venišnik za skrbno vodenje seminarja.

Marta in Marko Vilfan, Sožitje Žalec

Izlet po prekmurskih ravninah

Prvo soboto v oktobru smo se člani Društva Sožitje Ormož odpeljali proti Prekmurju. Na avtobusu nas je pozdravila predsednica in povedala, kaj vse si bomo ogledali. Eno od članic našega društva je obiskal Abraham, zato smo ji voščili in zapeli vse najboljše za rojstni dan. Seveda nas je tudi pogostila!

Najprej smo si ogledali rastlinjake, v katerih gojijo paradižnik Lušt. Pred vstopom v rastlinjak smo si morali nadeti zaščitne uniforme in copate. S tem preprečijo okužbo rastlin. Po rastlinjaku nas je vodila prijazna »luštna bejba«, ki nam je razložila, kako gojijo paradižnik. Nekateri smo ga že med ogledom nekaj pojedli. Od blizu smo si lahko ogledali tudi čmrle, ki oprahujejo paradižnik. Po ogledu so sledili pokušnja različnih vrst paradižnika, nakup in seveda jutranja kavica.

Naš naslednji postanek je bil obisk tropskega vrta z orhidejami. V njem smo lahko občudovali številne rastline, ki pri nas v naravnem okolju ne uspevajo: banane, avokado, vanilja, papaja, mango, ananas,

ingver in mnoge druge. Seveda je bilo tudi polno orhidej vseh vrst in odločitev, katero izbrati za domov, ni bila lahka.

Opoldan je bil pravšnji čas za kosilo. Prijazni gostilničar nas je povabil še na pokušnja vina in soka in postregel z okusnim domačim kosilom.

Naš zadnji postanek je bil v Tešanovcih, kjer delajo nesramno dobre čokolade in druge dobrote. Ponudili so nam jih in kar klicale so po še več. Seveda se jih je dalo kupiti v lični trgovinici in z njimi še domačim polepsati dan. Pri njih smo posneli še zadnjo skupinsko fotografijo in se počasi odpravili proti avtobusu.

Na poti domov smo na kratko strnili svoje vtise. Strinjali smo se, da je bil izlet lep in zanimiv. Srečo smo imeli tudi z vremenom. Pogovorili smo se tudi o tem, kaj vse se bo do konca leta še dogajalo v našem Sožitju.

Klaudija Bogdan, članica Društva Sožitje Ormož

Ohranjanje psihofizičnega zdravja družin

Med dvanajstim in devetnajstim avgustom je potekal teden, namenjen ohranjanju psihofizičnega zdravja družin v Laškem. To leto sem se ga kot pomočnica koordinatorice Ivanke Venišnik udeležila drugič in moram reči, da lahko o njem govorim samo v presežnikih. Že lani sem nameravala zapisati svoje vtise, pa je vedno kaj prišlo vmes. Se pa vse stvari zgodijo z razlogom in tudi ta se je. Letos sem namreč lahko neposredno opazovala napredek pri udeležencih v primerjavi z lanskim letom. Skupina je bila velika in zelo raznolika. Je pa že lani med nami preskočila iskrica. Zelo lepo smo se ujeli in drug drugemu vzajemno ves teden bogatili življenje. Ker se je veliko udeležencev iz

lanske sezone tudi letos odločilo za Laško, sem lahko videla učinkovitost tega programa na lastne oči.

Imeli smo razgiban urnik, ki je vsakemu ponudil možnost, da si je lahko prijetno in nevsiljivo pridobil novo znanje in spretnosti za dobro počutje telesa in duha. Poudarek je bil na plavanju, hoji, razgibavanju, dihanju, hidraciji telesa in koristih, ki jih prinaša vse to.

Dan smo začeli in končali s kozarcem krasne termalne vode, ki jo premore Laško, in še lepim številom vmes. S tem smo poskrbeli za dobro hidracijo telesa, ki je podlaga za vse nadaljnje dejavnosti in hormonsko ravnotežje. V bazenu smo se vsak dan

udeleževali vódene rekreacije in dihalnih vaj. Veliko smo plavali, se masirali in razgibavali. Med tednom nas je na vodnih napravah za fitnes prijazno gostil Janez Starina ter nas seznanil in usposobil za njihovo uporabo, pod svojim budnim očesom seveda.

Vreme je bilo zares lepo, zato smo ob dejavnostih ves teden tudi pridno nabirali vitamin D. Smo pa naše druženje znali še začiniti in mu dati dodano vrednost.

Začeli smo v torek na oddelku fizioterapije, kjer nas je Danica Pinter, sicer licencirana osebna trenerka, popeljala v skrivnosti pilatesa, ki ga je znala spretno prilagoditi vsakemu izmed nas. Ker je metoda pilates namenjena koordiniranemu razvoju telesa, uma in duha, je bila kot naročena za nas. Trenerka je skrbno je spremljala naše dihanje in izvajanje posameznih vaj ter nas vseskozi opogumljala in spodbujala. Moram priznati, da tako prijetne vadbe na suhem še nisem doživela. Tudi o učinkovitosti te smo se lahko po nekaj urah kar sami prepričali, saj smo vsi po vrsti začutili svoja trebušna in še katera druga mišična vlakna. Bravo mi in bravo Danica!!!

Ker je tudi med nami z Danico preskočila iskra, smo se v sredo ob devetih zjutraj skupaj sprehodili do dveh točk fitnesa na prostem, se pod strokovnim vodstvom v parku pravilno ogreli, opravili raztezne vaje, potem pa drug za drugim osvojili vsa orodja, ki so nam bila na voljo. Kako lepo je bilo videti te nasmejane in ponosne obraze. Smo ji pa priznali, da smo že od prvega dne orodja tudi sami spoznavali in se razgibavali na njih na naših dnevnihih sprehodih od mosta do mosta.

Naše druženje smo nadaljevali in končali še s četrtkovim vodenim sprehodom po energijskih točkah, kjer so se nam odstirale energije na vseh ravneh. Danica nam je priznala, da tako aktivne in pridne skupine pa še ne.

Gostili smo tudi Sendi Murgel in gospoda Kronegerja, ki sta nam pripravila strokovni predavanji, in začimbno mešanico zaokrožili še s petkovim izle-

tom v Žalec, krajem v Savinjski dolini, ki velja od konca devetnajstega stoletja za središče slovenskega hmeljarstva.

V Žalcu nas je Ivanka Venišnik najprej prijazno povabila v prostore varstveno-delovnega centra, kjer ima Društvo Sožitje Žalec svojo pisarno, in poskrbela, da smo se pošteno odžejali, nato pa smo se odpravili proti Ekomuzeju hmeljarstva in pivovarstva Slovenije, kjer nas je pričakala lokalna vodnica in nas popeljala skozi večstoletni razvoj obdelovanja hmelja. Tam smo ugotovili, da sta med našimi udeleženci tudi dve nekdANJI obiralki hmelja v Žalcu. V čudovitem sončnem dnevu smo se sprehodili po Žalcu, sproti odstirali prigode in hudo-mušne anekdote mesta z vsemi njegovimi znamenitostmi. Za piko na i tudi tisto, vsemu svetu najbolj znano, Fontano piv Zeleno zlato. Polni lepih vtisov doline zelenega zlata smo se odpeljali termalnemu popoldnevu naproti. Po družabnem večeru je morala plesna terasa podaljšati glasbeni program, saj so naši varovanci plesali brez premora.

Bil je lep teden. Prijazen in tiste pristne nesebične ljubezni poln, ki je premorejo naše družine. Za izkušnjo, ki mi je bila dana, sem globoko hvaležna, kot sem globoko hvaležna za vse te čudovite ljudi, ki sem jih na tej poti spoznala in se od njih tudi veliko naučila.

Neka misel pravi:

Če želite biti hitri, pojdite sami,

če želite priti daleč, pojdite skupaj.

Skupaj smo se imeli lepo in tudi daleč je šlo.

Lilijana Kač

Vikend seminar v Prekmurju

Medobčinsko društvo Sožitje Nova Gorica je letos organiziralo vikend seminar za starše prvi teden v oktobru. Iz Nove Gorice smo se vozili tri ure do Moravskih toplic. Bivali smo v Hotelu Termal, ki ima štiri zvezdice.

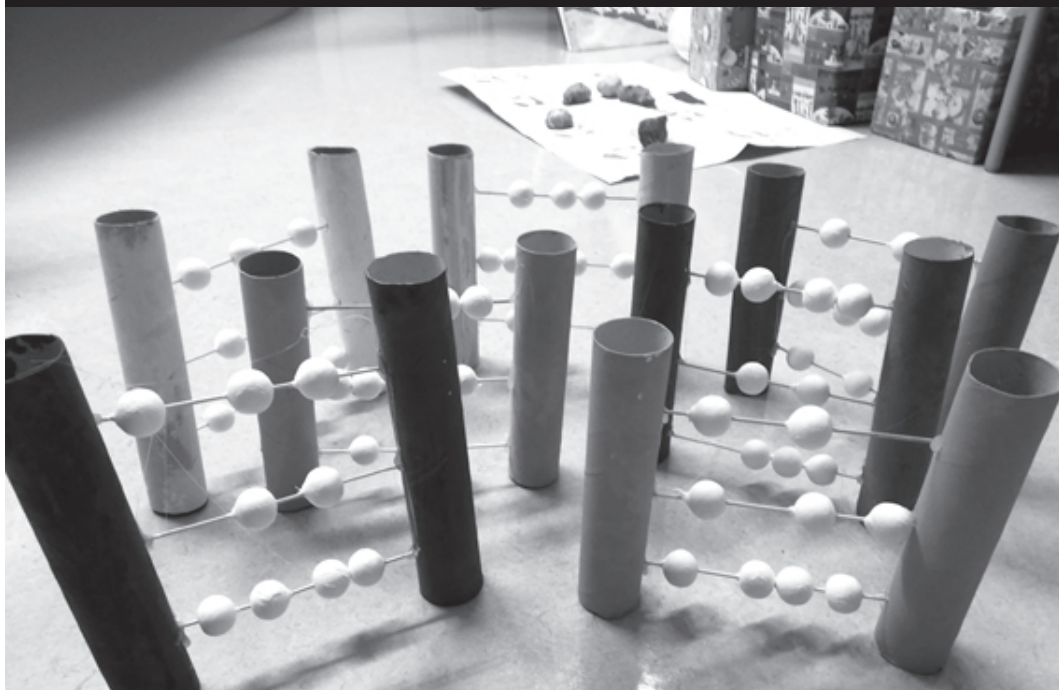
Starši so imeli predavanje, mi pa delavnico. Vodila jo je Ana Marija s spremljevalkama, Sonjo in Tatjano. Ustvarjali smo izdelke iz trdega papirja. Lepili smo okraske, ki smo jih sami izbrali. Meni so bili všeč riba, školjka in tiger. Z Marijo sva zapela tri pesmi. Vsi skupaj pa smo zapeli Marku, ki bo dopolnil devetinštirideset let. Za rojstni dan mu je vsak nekaj narisal in napisal na list papirja. Razpoloženje je bilo enkratno.

Po okusni večerji sem v sobi gledal televizijo, drugi so plavali v bazenu ali plesali s spremljevalkama v dvorani. Po zajtrku smo se odpeljali na kmetijo Pacha Mama, ki pomeni Mati Zemlja. Indijanka nam je razkazala bambusov kotiček, poletno kuhinjo, lesni delovni park in afriško hišico. Najbolj mi je bil všeč mozaik na sredi bambusovega kotička, zato sem ga tudi poslikal s telefonom.

Izlet smo končali s kosilom. Hrana je bila dobra, posebno jabolčni zavitek. Med potjo smo se ustavili na Trojanah. Mama je kupila slaščice za domov. Potem smo se zadovoljni in z lepimi spomini odpeljali proti Novi Gorici.

Saša Šuligoj

Izdelali učenci Oddelkov vzgoje in izobraževanja Centra Janeza Levca, mentorica Ana Svetičič.

Novice iz Zveze Sožitje

direktorica: Mateja De Reya

Konec leta je vedno obarvan raznovrstno. Po eni strani se poslavljamo od starega leta, delamo nekakšen pregled doseženega in ugotavljamo, kje nismo bili uspešni v celoti, po drugi strani pa se veselimo novega leta, si postavljamo načrte in prednosti, ki jim je treba slediti v novem letu.

Staro leto je bilo za Zvezo Sožitje predvsem **na zakonodajnem področju** uspešno. Po mnogih desetletjih vztrajnega opozarjanja je bil letos naposled **sprejet nov zakon – Zakon o socialnem vključevanju**, ki bo prihodnje leto nadomestil Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb. Tako bodo imeli invalidi po tem zakonu nekoliko višje prejemke, tudi znesek nadomestila za pomoč in postrežbo (po starem nege in pomoči) se bo zvišal. To so učinki novega zakona, ki bodo najprej opazni. Vsaj tako pomembna pa so tudi druga določila zakona, ki se bodo v celoti uveljavila šele čez nekaj let. Ta določila govorijo o podpornih storitvah, ki bodo izboljšale življenje oseb z motnjami v duševnem razvoju in jim omogočile življenje v skupnosti. Storitve, ki jih zakon predvideva, so vseživljenjsko učenje, usposabljanje za življenje in delo, programi za starostnike in bivanje s podporo. Da pa se bodo podporne storitve izvajale tako, da bodo življenja oseb z motnjami v duševnem razvoju zares bolj kakovostna, pa bo treba pozorno spremljati vse dejavnosti, ki jih bo pristojno ministrstvo na tem področju izvajalo.

Podjetje Želva, d. o. o., je septembra na dnevih poklicne in zaposlitvene rehabilitacije v Portorožu od Združenja izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije v Republiki Sloveniji **prejelo nagrado Invalidom prijazno podjetje**, na to smo na Zvezi Sožitje izredno ponosni.

Dvanajstega oktobra smo si **ogledali proslavo Varstveno-delovnega centra Tončke Hočevar** v Cankarjevem domu. S sliko in besedo so prikazali prehojeno pot, ki ni bila vedno lahka, vendar je bila uspešna.

Sedemnajstega novembra smo se z veseljem udeležili **9. državnih vodnih iger MATP v Vipavi**. Nepopisna radost je spodbujati tekmovalce, ki tekmujejo v različnih panogah – vsak po svojih zmožnostih. In na koncu so zares vsi zmagovalci.

Tudi **programi**, ki smo jih izpeljevali to leto, so **v celoti uresničeni**, so nekakšno zadnje dejanje evalvacije – **vrednotenja programov**, ki jih vsako leto organiziramo za izvajalce vseh programov na državni ravni. Tako smo organizirali vrednotenje za izvajalce v naših družinskih programih, za vodje v programu vseživljenjskega učenja ter še posebno za spremljevalce v programu vseživljenjskega učenja. Spremljevalci so namreč najpomembnejši izvajalci tega programa. Če društvo nima dovolj spremljevalcev, se uporabniki – osebe z motnjami v duševnem razvoju – ne morejo udeležiti programa. Vse leto s spremljevalci – prostovoljci sodelujejo društva, ki v ob prijavah na program tudi poskrbijo, da se oblikujejo skupinice, ki se udeležujejo programa vseživljenjskega učenja. Nekatera društva sodelujejo s spremljevalci – prostovoljci vse leto in ugotavljamo, da v teh društvih nikoli ni težave glede števila in usposobljenosti spremljevalcev. Tudi v samem programu je opazno dobro sodelovanje v skupini. Nekatera društva pa nimajo takšne prakse in tako imajo vsako leto znova težavo, kje in kako najti spremljevalce za svoje udeležence programov. Kako posamezno društvo sodeluje s spremljevalci, se vidi tudi po tem, koliko spremljevalcev iz posameznih društev se udeleži vsakoletne evalvacije. Na žalost iz nekaterih društev ne pride nihče.

Osemindvajsetega novembra se je predsednica Zveze Sožitje v Centru za usposabljanje, delo in varstvo Črna na Koroškem udeležila **posveta Podpora za socialno vključevanje na trg dela Izzivi zaposlovanja oseb z motnjo v duševnem razvoju**. Posvet je bil organiziran predvsem v luči spreminjajoče se zakonodaje na tem področju.

Novembra je v Bruslju potekal **sestanek predsedstva Inclusion Europe** – naše krovne evropske organizacije. Tokratne teme so bile posvečene predvsem letu 2019, volitvam v Evropski parlament, pravnemu opolnomočenju oseb z motnjami v duševnem razvoju in volilni pravici. Izoblikovan je bil manifest, ki bo pri volitvah v pomoč. Seveda pa smo govorili tudi o letošnji skupščini v Birminghamu, o dejavnostih samozagovornikov – EPSA. Za v naprej pa je pomemben prispevek dala skupina – v njej je sodelovala tudi predstavnica Zveze Sožitje Tanja Princes – ki je pripravila temeljni dokument na temo življenja v skupnosti za osebe z najtežjimi, kombiniranimi motnjami. Dotaknili smo se tudi načrtov za boljše komuniciranje med organizacijami, povezanimi v Inclusion Europe, ter seveda priprav na kongres v letu 2019.

Decembra smo se udeležili **delovnega sestanka v Pragi**, ki je potekal v sklopu programa Erasmus +. Skupaj s češko organizacijo smo bili letos uspešni pri prijavi na javni razpis. V sklopu tega bomo skupaj izdali sedem knjižic za osebe z motnjami v duševnem razvoju na temo odnosov, ljubezni in spolnosti ter eno knjižico na isto temo, namenjeno staršem in skrbnikom.

Jesen je tudi čas, ko naši financerji objavljajo **javne razpise za sofinanciranje** programov za prihodnje leto. Tako se vsi zaposleni večino časa ukvarjamo z izpolnjevanjem prijavnih obrazcev v upanju, da bomo pri vseh uspešni. Izidi naših prizadevanj pa so navadno znani šele konec leta ali pa v začetku prihodnjega leta.

December je zagotovo tudi mesec, ki je našim članom najbolj po godu. Imamo tri dobre moke, ki obiskujejo društva in obdarujejo člane. **Praznovanja in obdarovanja** se začno že na začetku decembra in trajajo vse do konca leta. Če je mogoče, se predstavniki Zveze Sožitje udeležimo teh srečanj, saj so izvrstna priložnost za neuradne pogovore s člani. Tako izvemo, kaj starše, skrbnike in osebe z motnjami v duševnem razvoju najbolj skrbi, kaj jih moti in s čim so zadovoljni. Pridobimo tudi veliko uporabnih zamisli o razvoju programov.

Spoštovani, naj vam ob koncu tega leta za naslednje zaželim predvsem **veliko zdravja in vsaj malo sreče**. Če bomo imeli to dvoje, bomo imeli tudi vse drugo.

Opis o Taboru v Bohinju!

Ko smo prispeli na tabor v Bohinju smo naprej dobili ključ in po kosilu smo šli v sobe se namestili.

Se pripravili športno in smo v nedeljo šli hodit okoli jezera 12 km metrov, z voditeljem Rokom smo se učili supati in veslati s kanuji.

Vsak dan smo se kopali, in smo en dan smo šli raz gondalo na Vogelj.

Tam smo se imeli čas si ogledat lepo naravo, hribe in kaj poslikati. Hitro je prišel čas za odhod v dolino nazaj do Jezera.

Prispeli smo na ladico in se iz nje peljali nazaj do hotela.

Isposodili smo si kolesa in smo en dan kolesarili. Vsak večer smo šli poslušat glasbo in smo tam tudi plesali.

~~Ko smo bili~~ Utrujeni smo se vračali iz igrisca in imeli še večerno kopanje.

Zadnji dan smo si naredili taborni ogenj in si povedali lepe vtise na športnem taboru, jaz sem uživala in poslušala nasvete v tem tednu tabora.

Imeli smo dosti različnih aktivnosti še zraven telovadbo skratka nam je bilo zelo, zelo, zelo. Lepo.

Domov sem prišla in bila od takrat naprej bolj športna.

Na tem taboru sem bila prvi krat in bi ga še rada

ponovila. športni tabor.
Zahvaljujem se celi skupini,
ki je skrbela za nas, še
posebej g. Roku Useniku

Vsem vam želim

lep pozdrav

Marijčka Jurgec

Izdelali učenci Oddelkov vzgoje in izobraževanja Centra Janeza Levca, mentorica Ana Svetičič.

Anka Pori, univerzitetna diplomirana psihologinja

PSIHOLOŠKI KOTIČEK

OBDAROVANJE (DAR-RAD)

„Veš, babica, jaz pa vem, kdo je Božiček,“ mi je nekega dne rekel desetletni vnuk.

„Aaaa?“ sem presenečeno potegnila in s tem pridobivala čas, da ga z odgovorom ne bi kaj polomila.

„In kdo je?“ sem mu odgovorila z vprašanjem.

„Ja, mama, pa ata, pa ti, pa tete,“ mi je serviral.

Aha, fantu je torej postalo jasno! Zadnji božič je še prav vztrajno stražil in dežural, da bi ujel Božička na delu. Pa mu ni uspelo. In je že imel načrte, kako ga bo naslednje leto ujel, saj bo nastavljal kamere, ki ga bodo posnele. Pa ne bo treba, saj so dečkovo zorenje, logično sklepanje in sposobnost miselne predelave nekaterih dejstev uspešno opravili svoje.

„Pa misliš, da ti bo Božiček še kaj prinesel, če je to res?“ sem ga malo izzivala. „Če ne verjameš več v Božička, a Božiček sploh je, a darila sploh bodo?“ sem še kar drezala vanj.

„Zakaj ne bi bilo daril?“ se je čudil. »Seveda bodo,« je prepričano rekel.

Potem sva, malo skupaj in malo vsak zase, razmišljala o obdarovanju. Božičnem, rojstnodnevem, priložnostnem ... Začela sva pri besedi obDARovanje, v korenu katere se skriva čudovita beseda DAR. Nekomu torej nekaj dar-ujemo. Če nekaj darujemo, ne pričakujemo povrnitve. Če besedo dar preberemo v nasprotni smeri, je to beseda rad. In ja, podarjamo, darujemo nekemu, ki ga imamo radi in navadno ima tudi on nas rad.

Dar, darilo je izraz našega odnosa do nekoga. Je komunikacija z njim. Z darilom mu želimo nekaj povedati. Velikokrat se tega niti ne zavedamo zares. Pa bi bilo prav in potrebno, da bi večkrat ozavestili to, kar z darilom sporočamo drugemu, drugim. Z izbiro darila sporočamo, kako dobro poznamo obdarovano osebo. S trudom, ki ga vložimo v darilo, pa, koliko nam pomeni.

Tudi s tem, ko ne podarimo ničesar, nekaj sporočamo.

Z obdarovanjem lahko osrečimo tistega, ki mu kaj podarimo. Saj zato mu podarimo. Ko osrečimo obdarjenega, pa povratno osrečimo tudi samega sebe, pa čeprav ne podarjamo zato, da bi osrečevali sebe. To je prijeten stranski proizvod podarjanja.

Najlažje je podariti denar ali kakšen bon kot brezosebni, papirnati nadomestek denarja. Je pa to največkrat najbolj neosebno darilo. Darilo, ki med drugim sporoča, da o obdarovanem nismo preveč razmišljali, da ga ne poznamo dovolj, da smo izbirali po liniji najmanjšega odpora ... Obdarili smo ga, ker je pač taka navada, neko nenapisano pravilo, ker vsi tako delajo ...

Ko obdarujemo otroke, bi morali biti starši, tete in strici, babice in dedki zelo pozorni na to, da ne bi zasipali otrok z materialnimi dobrinami, ki lahko otroke tako »zadušijo«, da jim dajo občutek, kako je mogoče »vse« dobiti. Tudi z obdarovanjem vzgajamo otroka za življenje. V življenju pa nikoli ne moremo dobiti vsega.

Otrok naj bi začutil obdarovanje kot svečan dogodek. Čustvo pričakovanja darila in presenečenja ob njem (če je le mogoče, naj otrok ne ve vnaprej, kaj bo dobil) sta lahko prijetni, močni čustvi. Naj pa nikakor ne bosta edini čustvi, ki se mu sprožita ob obdarovanju. Veliko

pomembnejše od darila samega mora biti naše jasno sporočilo otroku, da nam je pomemben, da je vreden darila, in najpomembnejše, da je ljubljen.

»Babica, a ti misliš, da bi moral zdaj, ko vem, kdo je Božiček, tudi jaz biti Božiček?« me je razmišljajoči vnuk zbudil iz razmišljanja o obdarovanju.

»Ja, mislim, da bi to bilo lepo in prav. Pravljica o Božičku bo tako s teboj živela naprej.«

»Ja, ampak, nimam veliko denarja,« je zaskrbljeno nadaljeval.

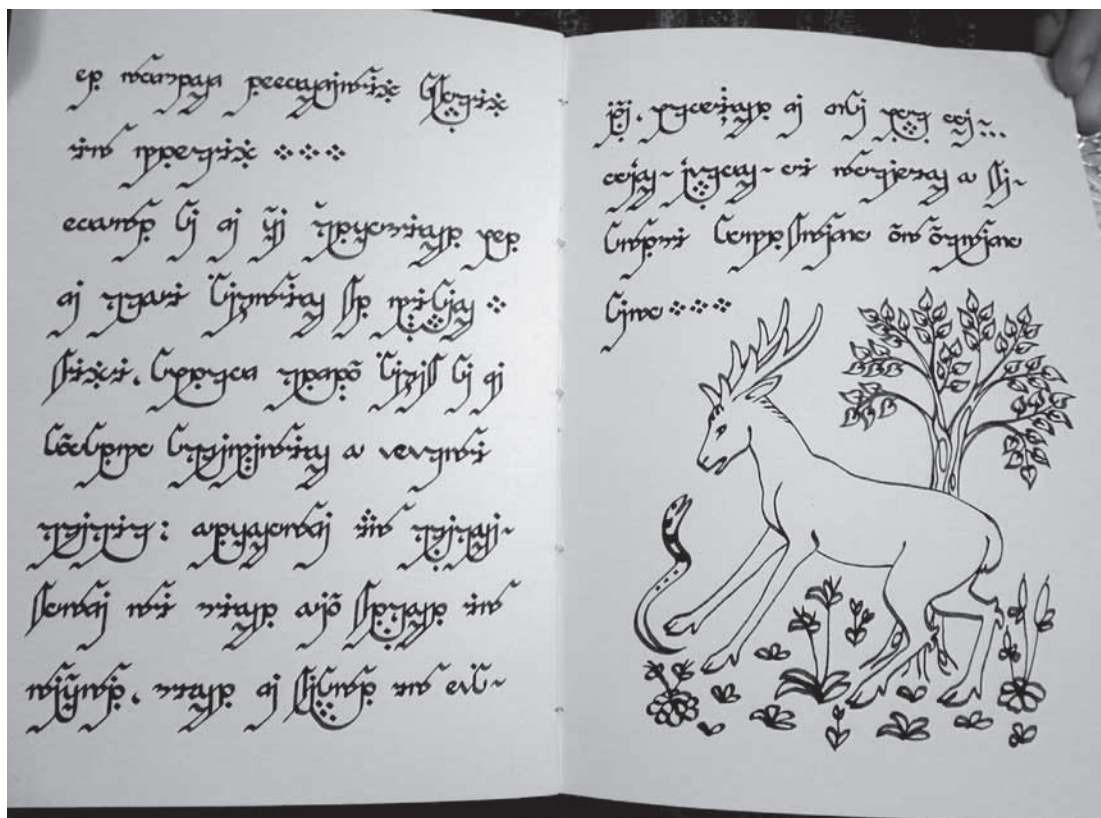
»Saj za to skoraj ne potrebuješ denarja. A veš, kaj sem dobila od tvojega očka, ko je bil tvojih let, za prvo božično darilo? Škatlico bucik.«

»Aaa?!« se je začudil.

»Ja, pa sem bila zelo srečna ob tem darilcu, veš. Moj sin je mislil name, opazil je, kaj delam (občasno sem šivala), in je ugotovil, da potrebujem te bucike, želel me je razveseliti in sporočal mi je, da ve, da obdarovanje ni samo po sebi umevno, da je prav, da tudi on sodeluje pri tem.«

Z veselim pričakovanjem in otroško radovednostjo pričakujem letošnji božič. Zagotovo bo vnuk sodeloval kot aktivni Božiček.

Le kaj bo pogruntal?

TAMARA IZ POSEBNIH ZGODB,

ki jo je narava obdarovala z likovnim talentom

Tamara Erman je drobno enaindvajsetletno dekle, ki študira slikarstvo na Akademiji za likovno umetnost. Doma je iz Šentjanža pri Sevnici, med šolanjem pa živi v Ljubljani.

Tamara je bila v filmu Posebne zgodbe, ki je prikazal življenje petih mladih ljudi z motnjami avtističnega spektra in njihovih družin, edino dekle. Spekter je kot mavrica, v kateri se barve prelivajo druga v drugo. Avtistični spekter pomeni širok razpon sposobnosti na različnih področjih, od minimalnih do izjemnih. Vsi ljudje s to oznako pa imajo tudi skupne značilnosti, kot so težave v socialnih stikih, pri sprejemanju sprememb, prezaposlenost

s svojevrstnimi stvarmi, ponavljajočimi se obredi. Tamari je narava podarila umetniške sposobnosti. Te so njeni učitelji prepoznali že v osnovni šoli in jo tudi usmerjali v nadaljnje izobraževanje v likovnoumetniški smeri.

Tamarina obsedenost z risanjem se je kazala že v zgodnjem otroštvu. Porabila je na kilograme papirja in čečkala po stenah. Poleg risanja je rada poslušala zgodbe, ki ji jih je prebiral mama. Ob poslušanju pravljic in zgodb je razvijala domišljijo, ki je poleg risarskih spretnosti pri njej najbolj izstopajoča.

Osnovno šolo je obiskovala v domačem Šentjanžu. V razredu je bilo le enajst učencev, a za njo so bili nekateri dečki zelo moteči, uničevalni in razbijaški. Pri učenju se je težko zbrala in pri več predmetih je imela težave, posebno pri slovenščini, matematiki in fiziki. Težko si je zapomnila stvari, ki je niso zanimale. Ni marala obveznega branja, ker potem ni imela časa za branje tistega, kar jo je zanimalo. V srednji šoli je sicer imela kratko obdobje, ko jo je branje pritegnilo, potem pa se je od njega spet odvrnila. Knjige je začela znova brati letos.

V šoli so opazili njene težave z učenjem in vedenjske posebnosti ter jo napotili k šolski psihologinji. Imela je hude nehotene in nenadzorovane gibe, ki so bili moteči za vso okolico. To so bili tiki. Stanje se je v srednji šoli še poslabšalo. Tiki so bili močnejši in boleči.

Nenadzorovano je »rukala« z glavo, butala z nogo ob tla, hodila gor in dol, spuščala nehotene zvoke in ni mogla spati. Z miganjem in tekom se je sproščala. Psihologinja Jana Kodrič je postavila diagnozo: Tuoretov sindrom, pozneje pa so ugotovili, da ima tudi Aspergerjev sindrom, različico motnje avtističnega spektra.

Šolo za oblikovanje in fotografijo je obiskovala v Ljubljani in stanovala v dijaškem domu. Tam je bilo »ful super fajn«, pravi Tamara, saj so imeli njeni sošolci enaka zanimanja kot ona, lahko se je pogovarjala z njimi, bili so ustvarjalni in »kompletni prijatelji«. Celo pri slovenščini, ki je »ful ni marala«, je bila vsako leto boljša in profesorica je videla v njej nekaj pozitivnega. To ji je tudi povedala in jo s tem spodbujala. Profesorica je pri njej cenila to, da zna razlagati »lucidno« (svetlo, jasno, bistro) in doživeto.

Tamara se je s posebnostmi Aspergerjevega in Tourettovega sindroma dodobra seznanila in kot kaže, tudi sprijaznila. Aspergerjev sindrom zanjo ni tako moteč kot Tourettov sindrom. To je redka bolezen, ki se pokaže že v otroštvu kot nehoteno in nenadzorovano gibanje in nenadno spuščanje čudnih glasov. Za okolico je tako vedenje moteče in ljudje težko razumejo, da človek s svojo voljo ne more vplivati na to sunkovito nehotno gibanje in nenavadno oglašanje. Aspergerjev sindrom pa je kriv, da se je Tamara nekajkrat hudo sprla s sošolci, ker ni razumela šale. Šal in drugega humorja ne dojame, ali pa ga dojame narobe. Ljudje rečejo, da se »hecajo«, da je bil to samo »hec«, ona pa ne ve, ali mislijo zares ali ne. Če se z ljudmi sicer razume, se na koncu takih preprirov tudi pobota. Za avtizem pravi, da je kot pulover, ki ga pač nosiš. Tiki in drugi simptomi Tourettovega sindroma pa se pojavijo nenadoma, človeka zmotijo in ohranjajo budnega vso noč. V družini so se nekako navadili na znake njene bolezni, le oče se je teže sprijaznil.

Čeprav ve, da gibov in zvokov Tamara ne more nadzorovati, saj tako pravi tudi teorija, to stanje težko sprejema.

Tamara ima ustaljen dnevni ritem. Vstane ob osmih, za zgodnejše vstajanje mora biti poseben razlog, in začne delovati okrog desetih. Šola se navadno konča okrog osmih zvečer. Spat gre ob polnoči. Za prosti čas poskrbi tako, da svoje obveznosti opravi čim prej, »v enem kosu«. Na vprašanje, zakaj se junija ni odzvala na moje telefonske klice in poslano elektronsko pošto, pravi, da je takrat odmisllila vse komunikacijske naprave in sporočil ni niti prebirala. Takrat se je namreč ukvarjala z izpiti. Poleti pa je potem lahko risala in pripravljalna knjigo.

Ko sem se povzpela po zunanjih stopnicah Tamarinega doma v Šentjanžu, so mi padli v oči majhni popisani listki, pritrjeni na notranji steni

stopniščne ograje. Tamaro sem pozneje vprašala, kaj pomenijo ti listki. Rekla je, da je to knjiga. Drugo, že narejeno knjigo, mi je pozneje pokazala. Zaprta je v lepi leseni škatli z izrezljano zgornjo ploskvijo.

Na prvi pogled je podobna spominski knjigi. V resnici je v celoti popisana s kaligrafsko oblikovanimi črkami in ilustracijami, ki ponazarjajo vsebino knjige. Tamara ne govori o zgodbi, romanu, pravljici, ampak preprosto o knjigi.

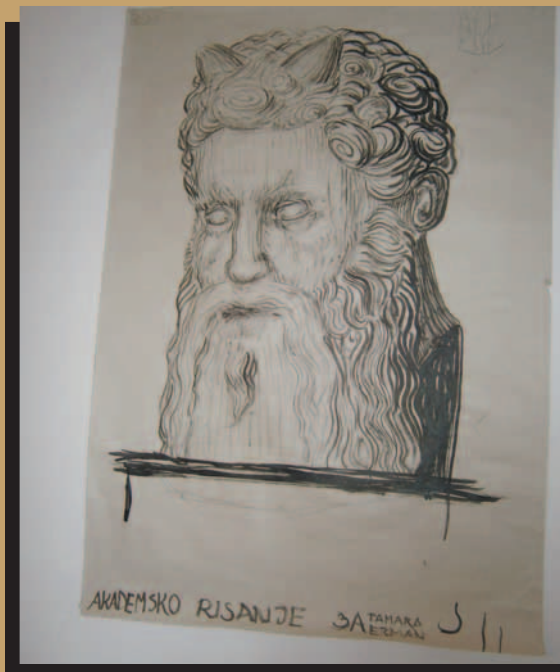
Črk nisem znala razbrati, saj si je Tamara izmislila svojo pisavo. Torej knjige ne more prebrati nihče. Vendar pa Tamara izda njeno kratko vsebino. V njej da piše o zgodovinskem nastanku sveta, selitvi ljudstev na otoke in opisuje, kaj se je tam dogajalo. V njej govori o skrivnih močeh, okultizmu in razvije svojo domišljijo. Knjigo je delala več mesecev za maturo na srednji šoli za oblikovanje. Od vseh sošolcev je bila edina, ki je lahko obdržala svoj izdelek, v šolski reviji pa so objavili fotografije in poročilo o tej nenavadni knjigi. Očitno so profesorji cenili njeno izvirnost in enkratnost.

Na steni dnevne sobe visi uokvirjena s svinčnikom do potankosti narisana podoba Mojzesa. Narisala ga je že v srednji šoli po kopiji kipa, ki ga je izdelal Michelangelo, in dobila zanjo petico. Na Akademiji so se največ posvečali risanju človeških figur. Veliko se je naučila tudi sama. Letos obiskuje tretji letnik. Svojo prihodnost vidi v digitalni smeri, saj se od vseh sošolcev najbolj odlikuje prav v računalniškem risanju.

Očitno je Tamarina ožja in širša družina usmerjena umetniško in računalniško. Sedemindvajsetletni brat Nejc je računalniški programer in je od letošnjega poletja zaposlen v Pragi. Devetnajstletna sestra Hana je maturirala in se pripravlja na sprejemni izpit na Akademiji za likovno umetnost. Pokojna teta je bila odlična umetnica v oblikovanju gline. Oče se poklicno ukvarja z računalniškim risanjem, konstruiranjem strojev. Ded je bil nekakšen »kmečki umetnik«. Sam je izdelal radio, grelnik za akvarij in se zanimal za letala. In mama? Mislim, da je umetnica že v tem, da združuje umetniške duše.

Zanimivo bo slediti, v katero smer in kako se bo razvijal Tamarin talent. Je morda na obzorju nova umetniška smer? Tamara, želimo ti veliko ustvarjalnosti in užitka pri delu. Hvala za pogovor.

Tereza Žerdin

USTVARJAJMO SKUPAJ

Tanja Šoštarič Tasič, Center Janeza Levca Ljubljana
OVI Jarše

ADVENTNI SVEČNIKI

Advent je čas priprave na božič.

Pred božičem so štiri adventne nedelje.

Vsako adventno nedeljo prižgemo eno svečko.

Material

bela glina, valjar, modelček za izrezovanje oblik, čajne svečke

Izdelava

Glino razvaljamo. Izrežemo pravokotnik. Z modelčkom naredimo luknjice.

Glineni pravokotnik ovijemo okoli tulca papirja. Zalepimo na stiku, da nastane valj.

Posušen izdelek žgemo v peči za glino.

